

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล นายธนภุต ผลเกลี้ยง

ตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ กลุ่ม เศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร

หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ :

หลักสูตร Digital Literacy

สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ :

ระบบเรียนทางไกล HRD e-Learning สำนักงาน ก.พ.

หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ :

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ทางไกล สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ตั้งแต่วันที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564

เพื่อ อบรม สัมมนา อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

2.1 รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

หลักสูตร Digital Literacy มีเป้าหมาย

- 1) เพื่อให้เข้าใจถึงทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 2) เพื่อให้เข้าใจการเข้าถึง การสื่อสาร และความปลอดภัยยุคดิจิทัล
- 3) เพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล ปัญหาสุขภาพ และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

“Digital Literacy” หรือ “ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล” หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ในการเข้าถึง วิเคราะห์ และสร้างข้อมูลสารสนเทศและเนื้อหาสื่อได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง ปลอดภัย ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ละเมิดกฎหมาย ด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลาย ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนา กระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบการจัดการเกษตรอัจฉริยะ เป็นการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการ ซึ่งจำเป็นที่ข้าราชการต้องรู้ และใช้ดิจิทัลให้ถูกต้อง การให้บริการภาครัฐที่ไปถึงประชาชนจึงจะเกิดผล

ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ

- การใช้ (Use)
- เข้าใจ (Understand)
- การสร้าง (create)
- เข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ Digital Literacy

1. สิทธิและความรับผิดชอบ

- จำเป็นต้องทราบสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบเมื่อใช้สิทธินั้นบนสื่อสาธารณะยุคดิจิทัลในฐานะเป็นประชากรของสังคมในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชน ระดับประเทศ ระดับโลก โดยความรับผิดชอบนี้รวมถึงความรับผิดชอบต่อตัวเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

ทั้งผลกระทบที่เกิดจากการกระทำและทางกฎหมายด้วยการใช้สิทธิ เสรีภาพอย่างถูกต้อง จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน เกิดความสงบสุข ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม ถือเป็น พื้นฐานประการแรกที่ต้องทราบ เพื่อจะอยู่ในสังคมออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงประชากรจากทุก ประเทศทั่วโลก เข้าไว้ด้วยกัน

- หลักจริยธรรม (Ethics) สำหรับ Digital Literacy

1) หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติหรือควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ สารสนเทศ

2) หลักของความถูกต้องและความรับผิดชอบที่บุคคลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3) หลักเกณฑ์ที่ประชาชนใช้ตกลงร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในสังคม

- หลักจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 ประเด็น

1) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) สิทธิในการควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยข้อมูลให้กับผู้อื่น และการละเมิดความเป็นส่วนตัว เช่น Junk Mail

2) ความถูกต้อง (Accuracy)

2.1) อาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดความผิดพลาด เช่น เครื่องอ่านบัตร เพื่อลดการบันทึกข้อมูลที่ผิดพลาด

2.2) ควรมีการบอกถึงผู้รับผิดชอบข้อมูล เพื่อถ้าข้อมูลผิดจะได้ปรับข้อมูลให้ถูกต้อง

2.3) ต้องมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้ระบบเป็นการตรวจสอบ

2.4) ข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ

3) ความเป็นเจ้าของ (Property) มักหมายถึงลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์

4) การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) มีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละระดับผู้ใช้ ป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่างๆกับข้อมูลของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง และต้องมีการออกแบบระบบรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้

2. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล

- จำเป็นต้องเข้าใจอินเทอร์เน็ตและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตด้วยช่องทางต่าง ๆ รวมถึง ข้อดีข้อเสียของแต่ละช่องทางได้ เพื่อให้สามารถใช้ Search Engine ค้นหาข้อมูลที่ต้องการจาก อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเข้าใจสื่อทางดิจิทัลชนิดต่าง ๆ รวมถึง การนำไปประยุกต์ใช้งานในปัจจุบัน

3. การสื่อสารและความสัมพันธ์ยุคดิจิทัล

- การเลือกสื่อให้ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ เช่น การสื่อสารเป็นแบบทางการ หรือไม่ทางการ ควรเลือกสื่อให้ถูกต้อง สื่อแบบไหนนิยมใช้ในการเก็บข้อมูล สื่อแบบไหนใช้ในการส่งแบบตัวต่อตัว หรือแบบกลุ่ม เช่น การใช้โทรศัพท์สื่อสารเป็นแบบตัวต่อตัว แต่ถ้าการสื่อสารผ่านระบบไลน์อาจเป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม เป็นต้น

- การใช้การสื่อสาร ในบางครั้งอาจมีทั้งผลดีและผลเสีย ฉะนั้นเราควรตระหนักในการใช้สื่อ เช่น การโพสต์ และ แสดงสถานที่โพสต์ อาจส่งผลกระทบต่อตัวผู้โพสต์ได้

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

4.ความปลอดภัยยุคดิจิทัล ความปลอดภัยดิจิทัลส่วนบุคคล (Personal Digital Security)

- ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล คือการปกป้องความเป็นส่วนตัวบนโลกออนไลน์ ให้พ้นจากการถูกมิฉฉาชีพ ขโมยข้อมูลส่วนตัวไปใช้ประโยชน์ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล และยังหมายความรวมถึง การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี เพื่อรักษาความปลอดภัย นี้ด้วย เช่น โปรแกรมกำจัดไวรัส การใช้ข้อมูลทางเอกลักษณ์บุคคลเพื่อระบุตัวตน เช่น ลายนิ้วมือ แคะโครงหน้า Password การส่ง OTP เป็นต้น

- รหัสผ่านที่ดี

- 1) มีตัวอักษรมากกว่า 8 ตัวอักษร
- 2) ไม่ควรใช้คำที่อ่านเป็นคำอ่านได้ง่าย หรือเป็นคำที่รู้โดยทั่วไป เช่น Love ควรตั้งเป็น Lov3 เป็นต้น
- 3) ควรมีการผสมระหว่างตัวพิมพ์เล็ก ตัวพิมพ์ใหญ่ ตัวเลข และตัวอักษร
- 4) ห้ามจดรหัสใส่กระดาษโดยเด็ดขาด

- รอยเท้าดิจิทัลกับข้อมูลบุคคล คือ การทำกิจกรรมใด ๆ บนอินเทอร์เน็ต เช่น การส่งอีเมล การส่งภาพ ขึ้นโซเชียลมีเดีย การใช้โทรศัพท์มือถือ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บนเว็บไซต์ จะมีร่องรอยข้อมูล และถูกจัดเก็บไว้ให้เหลือเป็นร่องรอยอยู่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกว่า “รอยเท้าดิจิทัล” หรือ digital footprint ดังนั้นการทำกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต จึงควรทำด้วยความระมัดระวัง และเหมาะสม เพราะข้อมูล ต่าง ๆ เหล่านั้น อาจจะกลับมามีผลกับตัวเองในภายหลังได้ เช่น ประวัติการทำงานบกพร่อง หรือทำให้เสียชื่อเสียงได้

รอยเท้าดิจิทัล มี 2 ประเภท คือ

1. รอยเท้าดิจิทัลที่จัดเก็บโดยผู้อื่น หรือ Passive digital footprint เป็นข้อมูลบุคคลตนเองเป็นผู้กระทำ แต่มีหน่วยงาน/บริษัทอื่น เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลเบื้องหลังโดยที่บุคคลนั้นไม่รู้ตัว เช่น ข้อมูลการท่องเที่ยว หมายเลขไอพีที่ใช้งาน พฤติกรรมการซื้อของออนไลน์ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บนี้ มักจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการโฆษณาสินค้า จัดทำข้อมูลลูกค้า เป็นต้น การป้องกันข้อมูลบุคคลไม่ให้เกิดรอยเท้าดิจิทัล ลักษณะนี้ ทำได้โดยใช้ proxies และ การส่งข้อมูลที่เป็นเครือข่ายส่วนตัว (VPN) อย่างไรก็ตาม รอยเท้าดิจิทัลประเภทนี้ ไม่น่าเป็นห่วงมากนัก เพราะ มักจะไม่ส่งผลโดยตรง นอกจากจะมีโฆษณาสินค้าประเภทเดียวหรือใกล้เคียงกับที่เคยค้นหา มาปรากฏให้เห็น

2. รอยเท้าดิจิทัลมีชีวิต หรือ Active digital footprint เป็นข้อมูลบุคคลที่สามารถสืบหาร่องรอยได้ เป็นข้อมูลที่แชร์อยู่บนเว็บ หรือ โซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้งที่ตนเองทำขึ้น หรือ เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่น ที่มีต่อบุคคลนั้น ๆ รอยเท้าดิจิทัลประเภทนี้ มักจะมีผลโดยตรงกับบุคคลนั้น ๆ เพราะผู้ที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ สามารถสืบค้นได้ไม่ยากนัก จึงเป็นรอยเท้าดิจิทัลที่มีความสำคัญต่อบุคคล เนื่องจากสามารถส่งผลกระทบต่อ ชีวิต หน้าที่ การงานของบุคคล นั้น ๆ ได้

5. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy- MIL) ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และสร้างข้อมูลและสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกรอบงำ และสามารถใช้อย่างเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

- 1) การเข้าถึง เข้าใจ ความสามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามจริยธรรม รวมถึงตามข้อตกลงของผู้ให้บริการสื่อและข้อมูล (Providers)
- 2) ประเมิน ต้องประเมินให้ได้ว่าข้อมูลสื่อที่ได้มาต้องการสื่ออะไร ข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ และเมื่อเทียบเคียงกับข้อมูลจากแหล่งอื่นแล้วมีความเป็นไปได้ใกล้เคียงมั๊ย แล้วเราจะเพิ่มมูลค่าของข้อมูลได้อย่างไร
- 3) สร้างข้อมูลและสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย อาจจะเป็นการสร้าง Infographic องค์ความรู้ และการเผยแพร่อย่างไรให้เกิดประโยชน์

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

6.แนวปฏิบัติสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette) มารยาท พฤติกรรม และแนวทางปฏิบัติที่จำเป็นต้องทราบ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมดิจิทัล เพื่อไม่สร้างความเดือดร้อน ความรำคาญ ความเครียด ความกังวลใจ รวมถึง เป็นสาเหตุของปัญหาทางสภาพจิตของบุคคลอื่นและตัวเอง การประพฤติตามมารยาทที่เหมาะสม จะทำให้ สังคมยอมรับ นับถือ และให้เกียรติ ดังนั้นมารยาทในสังคมดิจิทัล จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ และปูพื้นฐาน ไว้ในการใช้งานสังคมดิจิทัล เช่น

- มารยาทการใช้มือถือ

- 1) เคารพสถานที่ เช่น ห้ามเสียงดัง ห้ามมีแสงสว่าง
- 2) ไม่ใช่โซเชียลเน็ตเวิร์คขณะประชุม
- 3) ไม่รับโทรศัพท์ขณะขึ้นลงรถยนต์ หรือข้ามถนนซึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุได้ เป็นต้น

- การกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ ต้องมีการเก็บหลักฐานเพื่อสามารถดำเนินคดีได้

7.สุขภาพจิตดิจิทัล

- อันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต จากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล ส่งผลให้เกิด โรคขึ้น เช่น โรค Office Syndrome โรคโนโมโฟเบีย (nomophobia) คือ การเสพติดโทรศัพท์มือถือมากเกินไปจนไม่กล้าไม่มีโทรศัพท์มือถือใช้ ซึ่งจะส่งผลที่ตามมา เช่น โรคอ้วน นักร้อง ขาดทักษะการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

- แนวทางป้องกันและลดผลกระทบเมื่อต้องทำงานกับคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การปรับ พฤติกรรมขณะทำงานให้สามารถผ่อนคลายได้บ้าง การจัดอุปกรณ์การทำงานให้เหมาะสมกับบุคคล ควร จัดสรรเวลาพักผ่อนคลายให้ชัดเจน เป็นต้น

8.ดิจิทัลคอมเมิร์ซ การทำธุรกิจออนไลน์ หรือ อีคอมเมิร์ซ ประเภทต่าง ๆ รวมถึง อันตราย ภัย และความ เสี่ยงจากการทำธุรกรรมนั้น พร้อมทั้งวิธีป้องกัน ลดความเสี่ยงและรับมือ กับ อันตราย ภัย และความเสียหาย เหล่านั้น โดยรู้ขั้นตอนปฏิบัติเมื่อตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงเหล่านี้

- ประโยชน์ของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ร่วมกันทั้งต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็นหลัก

1. ประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น ค่าพิมพ์เอกสาร ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์

2. ไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ทั่วโลก

3. ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สามารถทำธุรกรรมผ่านระบบอัตโนมัติได้ตลอดเวลา

- เครื่องหมายแสดงความน่าเชื่อถือ (Trustmark) เช่น DBD Registered โดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

9.กฎหมายดิจิทัล ต้องมีความเข้าใจสิทธิและข้อจำกัดที่ควบคุมการใช้สื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้ถูก กำหนดโดยภาครัฐ เพื่อที่จะได้สามารถปฏิบัติตามและดำเนินชีวิตได้อยู่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ สังคม ซึ่งจะ เป็นการเคารพสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย ได้แก่ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2558 ฉบับที่ 2 พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

ประโยชน์ Digital Literacy สำหรับข้าราชการ

- ทำงานได้รวดเร็วลดข้อผิดพลาดและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น
- มีความภาคภูมิใจในผลงานที่สามารถสร้างสรรค์ได้เอง
- สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- สามารถระบุทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

- สามารถบริหารจัดการงานและเวลาได้ดีมากขึ้น และช่วยสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงาน
- มีเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้และเติบโตอย่างเหมาะสม

ประโยชน์ Digital Literacy สำหรับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ

- หน่วยงานได้รับการยอมรับว่ามีความทันสมัย เปิดกว้าง และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดและรักษาคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูง มาทำงานกับองค์กรด้วย
- หน่วยงานได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนและผู้รับบริการมากขึ้น
- คนในองค์กรสามารถใช้ศักยภาพในการทำงานที่มีมูลค่าสูง (High Value Job) มากขึ้น
- กระบวนการทำงานและการสื่อสารขององค์กร กระชับขึ้น คล่องตัวมากขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- หน่วยงานสามารถประหยัดทรัพยากร (งบประมาณและกำลังคน) ในการดำเนินงานได้มากขึ้น

2.2 ประสิทธิภาพ/ประโยชน์ที่ได้รับ / การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

ต่อตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้

ต่อหน่วยงาน / การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

เพื่อนำสิ่งที่ได้รับอบรมมาช่วยสนับสนุนการทำงานของตนเองในพื้นที่

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

-

2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

-

ลงชื่อ ธนกฤต ผลเกลี้ยง

(นายธนกฤต ผลเกลี้ยง)

ตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

ผู้รายงาน

วันที่ 19 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564

ส่วนที่ 3 ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

() ทราบ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(..... (นายสมศักดิ์ สุขจันทร์))

ตำแหน่ง.....ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน.....

วันที่ ๑๙ เดือน ส.ค. พ.ศ. ๖๕